

VĚDECKÉ SPISY VYSOKÉHO UČENÍ TECHNICKÉHO V BRNĚ

Edice Habilitační a inaugurační spisy, sv. 177

ISSN 1213-418X

Tomáš Rusín

**TAJNÝ ŽIVOT ARCHITEKTURY
VLIV SCÉNOGRAFICKÉHO
VNÍMÁNÍ PROSTORU
NA INTERPRETACI
ARCHITEKTONICKÉHO DÍLA**

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

Fakulta architektury

Tomáš Rusín

**„TAJNÝ ŽIVOT ARCHITEKTURY“
VLIV SCÉNOGRAFICKÉHO VNÍMÁNÍ PROSTORU NA INTERPRETACI
ARCHITEKTONICKÉHO DÍLA**

**„SECRET LIFE OF ARCHITECTURE“
INFLUENCE OF STAGE DESIGN SPACE PERCEPTION
ON INTERPRETATION OF ARCHITECTONICAL WORK**

ZKRÁCENÁ VERZE HABILITAČNÍ PRÁCE

BRNO 2005

Klíčová slova: architektura, scénografie

Key words: architecture, stage design

Originál práce je uložen ve fakultní knihovně Fakulty architektury VUT v Brně.

PŘEDSTAVENÍ AUTORA

Tomáš Rusín. Narodil se 28.08.1962 v Ostravě, v roce 1986 absolvoval fakultu architektury na Vysokém učení technickém. Během studie absolvoval dva roky mimořádného studia dějin umění na Masarykově univerzitě v Brně. V letech 1986 – 89 pracoval v Stavoprojektu Brno v ateliéru architekta Rudiše a posléze krátkou dobu během roku 1989 v Druposu v ateliéru architekta Šrubaře. V roce 1990 získal zkušenosti z praxe v ateliéru prof. Wilhelma Holzbauera ve Vídni a v témže roce začal působit jako externí učitel na katedře scénografie Janáčkovy akademie múzických umění v Brně (do roku 1992). V roce 1991 se autorizoval u České komory architektů a v témže roce zakládá spolu s Ivanem Wahlou atelier RAW. V roce 1993 získal čestné uznání Obce architektů za interiér (spolu s I.Wahlou), v letech 1994 – 96 působil jako externí učitel (asistent prof. Masáka) na fakultě architektury VUT v Brně. V roce 1995 byl oceněn Grand prix Obce architektů za interiér (spolu s I.Wahlou), v následujícím roce získává představení brněnského Hadvadla Jób cenu Alfréda Radoka ke kterému vytvořil scénu. V roce 1988 získává cenu Grand prix Obce architektů za rekonstrukci (spolu s I.Wahlou) a Cenu Alfréda Radoka za scénografii k opeře Dido a Aeneas uvedenou v Městském divadle v Plzni. V roce 2000 byl oceněn Čestným uznáním Obce architektů za architektonický design a cenou Interiér roku Design centra České republiky (spolu s I.Wahlou). V roce 2001 získává titul Dům roku města Ostravy za Cestovatelské centrum firmy Fischer (spolu s I.Wahlou a ing.Urbanem) a v roce 2003 je to Hlavní centra Interiér roku Design centra České republiky (spolu s I.Wahlou a P.Mutinou) a nominace Klubu Za starou Prahu za novou stavbu v historickém prostředí. V současnosti kromě práce v ateliéru RAW vede spolu s Ivanem Wahlou diplomový ateliér na FA VUT V Brně.

Jak krásný je svět plný zpěvu a pláče, plný bídy a bohatství! Jak krásný je svět plný
nenávisti a lásky, plný naděje a zoufalství, hrdinství a zbabělosti !
Jak krásný je svět barev a tvarů nevinných a čistých jako slovo !
Svět píše báseň.

Ale proč hledáš logiku ukrytou ve světle podobenství ?
Jak krásný je svět pro čtenáře, jak krásný a neuchopitelný ! V mém pokoji štěbetá
tisíc ptáků, tisíc barev. Jak slavné jsou všechny, jak září, jak svítí, naříkají a hasnou !
Na černém mračně se skví černý pták, na bílé pláni sněhová vločka.
Tisíc ptáků štěbetá, tisíc barev se zmítá, seskupuje a znovu odděluje.
Ale já miluji zádumčivé ticho a stín rezavého stromu v oné zahradě pod horami,
kam po špičkách přicházívá déšť.

Vít Obrtel

Tajný život architektury – hledání prolínání architektury a scénografie

Prateta mojí ženy uherská zubařka, jak se na takovou dámu sluší, měla kožich z jakéhosi zvířátka žijícího v povodí Dunaje. To zvířátko rejdlilo v mlázi a žilo svůj život dokud ho nedostihla kulka lovce kožešin. Pak kožešinu vydělali a dostal ji do rukou krejčí v Budapešti a sešil z ní a z kožešin dalších zvířátek parádní kožich - chic dle poslední módy. Prateta jej nosila velmi dlouho a po ní jej dostala její neteř, tehdy malé děvčátko. Schovala si ho do staré dubové skříně, odháněla moly a v třesnutých zimách šedesátých let jej mírně přešitý do módního zvonového tvaru i nosila. Poté ho dostala její dcera a jsouc malíčkou a také proto, že nošení kožichů už opravdu nebylo v ekologickém kursu, začala kožich malovat a představovat si to původní zvířátko a jeho život z mlázi Dunaje. Tak se příběh obnovuje, vrací a přelévá od začátku ke konci a naopak.

Jako by i současné výrazové prostředky architektury používaly tento kožešinový fenomén, fenomén páry nad hrcem, kdy jdete po schodišti činžáků a za dveřmi bytů babiček cítíte španělské ptáčky s bramborovou kaší. Je to snad jakási scénografická interpretace výrazu architektury?

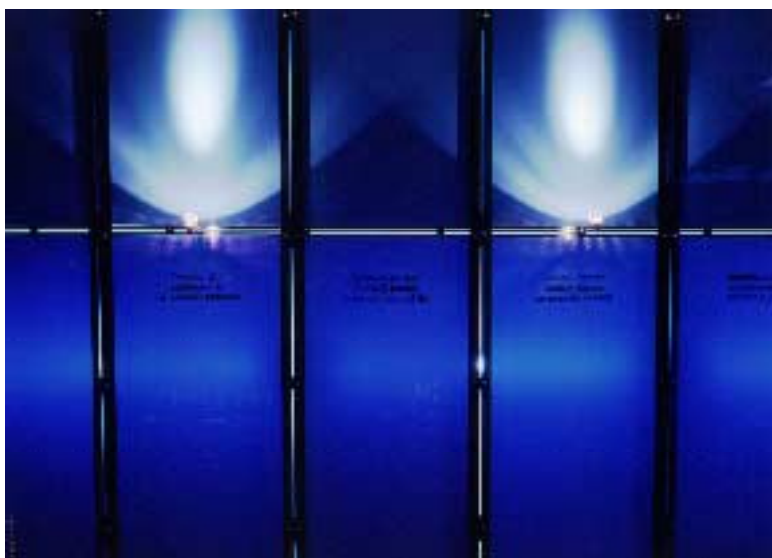
Touha po příběhu, po scénické neukotvenosti v čase. Touha po poezii interpretované domem, po příběhu domu samotného, který se vyjevuje pozorovateli postupně v závislosti na čase, ročním období, na materiálu, světle, stárnutí atd.

Pokouším se v našich realizacích tázat se na tuto páru nad hrcem – prolínání architektury a scénografie a prolínání scénografie a architektury. Hledat a snad i nalézat vzrušující červenou nit – hranici za níž architektura vstupuje do říše divadelní pomíjivosti.

DVÍŘE KABINET MÚZ Brno

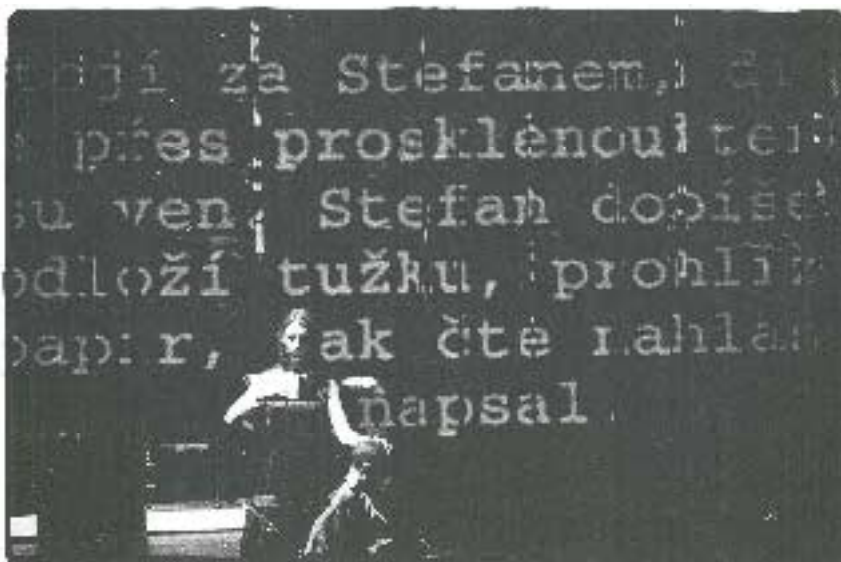
Například tyto čtyři metry vysoké dveře. Ve výšce tří metrů je umístěn malý nápis z nerezových písmen DVÍŘE. Jedná se o citát z dramatu J.A.Pitínského Ananas „ty dvíře zůstanou zavřené“. Jsou to dveře – zde významný interiérový prvek – vysoké přes pět metrů a propojující svou celou výškou prostor baru a foyeru, v divadle nesoucí další divadelní vrstvu – citaci původního dramatického textu spojeného s prostorem, kde se nacházejí.

CAFÉ BLAU – MODRÉ STĚNY

V bílém spát, pod hlavou bílý sníh, před ránem vstát, stihnou svítání. Kavárna pro unavené oči televizáků, pro jejich ranní kafička po celonočních mejdanech s asistentkami režie a klapkami. Pro tato individua je vnesena do kavárny indiferentní nálada textu Karla Davida o spánku v tiše sněhem zapadaném a mrznoucím světě, kdy ráno po probuzení raději zase znovu usnete. Pro ještě výraznější umenšení jakékoliv naděje jsou na zadní stěně kavárny umístěny hodiny odměřující čas v jednotlivých světových metropolích a v Brně. Takže v HongKongu už je poledne a my tady teprve usínáme po flámu.

ZVLÁŠTNÍ ŽENA

Fenomén zjevování textu na architektuře je přítomen v Café Blau a byl použit i v scénografické koncepci představení Zvláštní žena v režii J.A.Pitínského v pražském Divadle komedie. Zde byly během představení promítány na posuvné plexisklové stěny kompletní texty dopisů deklamované ve stejném okamžiku herečkou. Více vrstev posuvných stěn a grafika písma vytvořily iluzi zastřenosti a neuchopitelnosti.

HUMANIC – náměstí Svobody, Brno

Na „manšestrovém“ objektu obchodního domu Humanic na brněnském náměstí Svobody je patrná citace původního formálního ztvárnění soklových prvků v secesní architektuře. Tento motiv byl transponován na celou plochu fasády. Vznikla tak fasáda o kterou si můžete podrbat například záda a zároveň fasáda vytvářející v odpoledním slunci zajímavou hru horizontálních stínů a světelných valérů. Použitím motivu horizontální vlny, tradičně v minulosti užívaném v omezeném prostoru soklu, došlo k jeho transferu do abstraktní roviny a tím i přenesení do oblasti moderního tvarosloví.

BERIT – obchodně administrativní centrum, Žarošická Brno

Podobný princip strukturální tažené omítky ve tvaru horizontálních vln byl zvolen i na objektu administrativního a obchodního centra. Jedná se o sevřenou čtvercovou kompozici se symetrickým rozmístěním okenních otvorů. Klidnost a vyváženost fasády je podtržena i klidně plynoucí linií horizontál, podpořených jednostranně vysazenou betonovou římsou nad obchodním parterem.

NOŽE V SLEPICÍCH

V představení Nože v slepicích v Divadle Na zábradlí je použit zmnožený transponovaný motiv tyče a koule jako motiv rostliny a plodu. Umístěním na šikmou hrací plochu a šikmým bočním nasvícením vzniká dojem mnohonásobného zmnožení tyčí i jejich stínů – tedy podobný jev jako na fasádě domů Humanic a Berit.

BUDOVA DOPRAVNÍHO PODNIKU V BRNĚ (spolu s architekty Novákem a Valentou)

Jedná se o klasický městský dům s vertikálním členěním, umístěný v proluce mezi zástavbou z přelomu tohoto století. Dům má exponované zaoblené nároží s prostorově řešenou vstupní halou s reprezentativním centrálně umístěným schodištěm. Uliční fasáda je navržena jako klidná plocha, členěná pravidelně okenními otvory. Parter je prosklen na celou výšku a je rovněž pravidelně traktován nosnými sloupy. Poslední patro objektu ustupuje - vzniká tak směrem do ulice terasa zakončená výraznou římsou. V tomto případě jsme se snažili uvést do protikladu pravidelný klidný rastr fasády s vnitřní energií pohybu lidí v objektu charakterizovanou průnikem neonových linií od Stanislava Zippeho v prostoru vstupní haly.

ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA MV BRNO

Hypnotický rastr fasády objektu Zdravotní pojišťovny realizované v 30. letech 20. století stavební firmou bratří Eislerů je podepřen klasickým funkcionalistickým parterem s obloukovými skly na nárožích a s obkladem z kvalitního kamene. Rekonstrukce se snažila pietně zachovat všechny intaktní prvky původního řešení – schodiště, portál atd.

DALIBOR – Národní divadlo Praha

Klidná plocha pravidelného rastru stěny je podobně jako v projektu Dopravního podniku rozbita znepokojivou energií světelných čtverců s houslemi, vymezujících na ploše jeviště pokrytého lesklým baletizolem prostor pro osamělého Dalibora a jednu z jeho nejkrásnějších árií.

ŽIDOVSKÁ MORAVA

V případě realizace výstavy Židovská Morava, konané v brněnském Domě umění, jsme použili jako základní kompoziční prvek rezavé plechové stěny – symbol brutálního hlučného prostředí železničních vagonů odvázejících oběti holokaustu do koncentračních táborů.

MARNÉ TÁŽÁNÍ NEBES

V barokní opeře Marné tážení nebes o cestě českého jezuity Antonína Slavička do středověké Číny v pražském divadle Archa byly použity převýšené posuvné plechové stěny jako symbol vykořeněnosti, vzdálenosti od domova spojený se zvukovým efektem bušení do kovových membrán jako ostrého a znepokojujícího kontrastu k jemné barokní hudbě.

ČESKÉ CENTRUM BRATISLAVA

Součástí sálu Českého centra v Bratislavě byl na základě požadavku na maximální variabilnost i systém posuvných stěn oddělujících prostor sálu, vstupní recepce a baru. Posuvem polopropustné a neprůhledné červené stěny se vytvářely různé možnosti využití prostoru v závislosti na konkrétní akci pořádané v prostoru sálu.

RODINNÝ DŮM V MOKRÉ HOŘE U BRNA

Rodinný dům je obrazem stavu společnosti. Zatímco v 30. letech 20. století byla funkcionalistická modernost součástí životního postoje, dnes se díky nivelizaci společnosti dostala do popředí pseudoromantická touha po přenesení amerického předměstského snu do reality postbolševických zahrádkářských kolonií. A to i mentálně. V současnosti lze tedy stěží hovořit v souvislosti s větší produkcí o nějaké modernosti. Vznikají pouze solitéry zoufale se zmiňující v protiproudu masové popkultury. Kritéria těchto solitérů jsou individuální, s pokorou hledající, funkčně čistá řešení, rezonující s životem klientů i architektů. Klademe si stále otázku proč v 30. letech vznikly v Brně tak kvalitní příklady moderní funkcionalistické architektury? Kde se vzali ti osvícení stavebníci? Kde se vzala tak bezmezná důvěra k tehdy velmi mladým architektům a k jejich experimentům, na tehdejší dobu opravdu revolučním?

V objektu rodinného domu v Mokré Hoře se v jedné sevřené krychli jakoby zrcadlí veškeré kladené otázky. Našel se moderně uvažující investor, který dokázal uvažovat v pojmech blízkých architektům. Celý svůj život minulý i budoucí dokázal abstrahovat, uchovat a rozvíjet v pokorném a uměřeném prostoru.

RODINNÝ DŮM V KNINICÍCH

Genius loci obce Moravské Knínice má dvě tváře. Jednak úchvatný výhled do lesnatých kopců a údolí, kde se na louce pasou koně a jednak současnou zástavbu velmi nízké kvality. Tyto skutečnosti ovlivnily i koncepci domu. Velké pásové okno v obývací části umožňuje maximální výhled a kontakt s krajinou, naopak boční stěny s minimálním počtem oken a vysazení objektu mírně před okolní stavební čáry eliminují optický kontakt s okolní zástavbou. Výsledný jednoduchý krychlový tvar objektu vycházel ze společného rozhodnutí architekta a klienta. V interiéru je znatelná jemná hra s perspektivou – zdi centrální chodby se světlíkem se mírně rozbíhají. Vzniká tak optický klam kdy je protilehlý kopec jakoby více přitahován do hlavní obytné místnosti.

DŮM HLUCHÉHO – QUINTA DEL SORDO

Na principu všeobsahující souměrné krychle je vybudována i scéna představení Dům hluchého. Jedná se o experimentální baletní a hudební projekt inspirovaný Goyovými kresbami a jeho životním postižením hluchotou. Krychle je tak Goyovou hlavou, která obsahuje celý svět jeho dosavadního života. V představení tvořili většinu herců absolventi katedry neslyšících brněnské JAMU.

PROMĚNA

Jako krychle je zobrazen v tomto případě dům rodiny, v kterém se odehrává slavné Kafkovo drama. Krychle se mění a postupně umenšuje prostor syna - brouka. V závěru dojde k zmizení jeho pokoje a dům se zvětší - jako by se nic nestalo - rodina vše vytěsnila, včetně nešťastného syna, ze svého domu i života.

CAFÉ STEINER

Café Steiner je za prastarou porodnicí na Obilním trhu v Brně

Café Steiner je ve funkcionalistickém domě od architekta Endre Steinera

Café Steiner je pocta Endre Steinerovi

Café Steiner je fotogalerie funkcionalistické architektury

Café Steiner je galerie i jiné architektury

Café Steiner je dřevěná krabice z ledňáčkových dřevíček posbíraných v parku

Café Steiner je plné voňavých kafiček s krémovou pěnou na hladině

Café Steiner je podnikem nejjemnějšího kavárníka na světě

Café Steiner je místo pro schůze a drsné třenice Obecního domu

Café Steiner je místo pro schůze a třenice i jiných architektonických teroristických buňek

Café Steiner je delikatesní křehký štrůdl s lehounce hořkými oříšky

Café Steiner je doutníček v neděli odpoledne když prší a do Vídně se už nechce

Café Steiner je dát po držce kolegovi protože se mu nelíbí vila Tugendhat

Café Steiner je dřevěná rakev se stále živější mrtvolou brněnského funkcionalismu

Jako základní estetický princip zde byl použito zmnožení motivu s magií rytmického opakování. Kavárna je navržena v prostoru bývalého nárožního obchodu v nájemném domě postaveném dle projektu architekta Endre Steinera v 30. letech 20. století. Nový portál vychází z původního tvaru i dělení portálu z 30. let. Celý prostor café včetně stropu byl obložen bukovými destičkami. Jedná se o jednodenní odpad z výroby dřevěných skládacích metrů. Ve stěnách jsou integrovány rámy umožňující výstavy kreseb nebo fotografií. Podél čelní zdi je navržena průběžná rudá lavice, ve stěnách jsou umístěny jednotlivé rudé destičky. Pro osvětlení jsou použity krychlové, mléčné noční lampičky, zavěšené a otočené vzhůru nohama. Původní podlaha ze žlutého litého teracca byla rekonstruována a znovu použita.

MRÁZOVKA – soutěžní projekt na výdechový objekt oceněný druhou cenou, pracuje s optickým dojmem vrstveného vertikálního motivu žaluzií, ukryvající technologickou část.

IGNORANT A ŠIALENEC

V představení Slovenského národního divadla podle dramatu Thomase Bernhardta je také použito pravidelného zrnění motivů – rastr růží na stěnách v herecké šatně operní divy. (Po sklopení stěny je pošlapán odcházející zpěvačkou.) Šaty Královny noci kostýmní výtvarnice Zuzany Štefunkové jakoby rozvíjely motiv Mrázovky.

BOSS, MAX MARA

V projektu na tyto dva luxusní značkové butiky v centru Brna jsme záměrně pracovali s vysokým řádem parteru, podtrhujícím kvalitní historizující fasády a dávající parteru velkoměstské měřítko. Vysoké nečleněné stěny jsou vyplněny metodou vlepování skel a kamenných desek do subtilních nerezových profilů, takže vzniká dojem hladké plochy jakoby bez detailů. Jsou to velká akvária s rybami módních ikon, plovoucími tiše brněnským večerem.

TÁŇA, TÁŇA

V představení Táňa, Táňa v pražském Divadle Na zábradlí jsou ústředním motivem vysoké stěny z mléčného Perspexu na nichž plují drobné rybky. Měřítko scény tak dostalo impozantní rozměr a světlené efekty zadního nasvícení stěn vytvořily atmosféru zoufale neřešitelnou – jakési akvárium lidských vztahů.

NORA

Hrubé dřevoštěpkové stěny v Ibsenově Noře svou absencí popisnosti a detailů drtí aktéry inscenace i diváky. Údery těl o stěny, křik v malé sevřené prostově a v závěru i krev na rukou herců jsou dostatečnou akcelerací tragického příběhu o mýjení se, vzájemné krutosti a neporozumění.

TVAR VĚCÍ

Shape of Things - akvárium elementárních abstraktních tvarů, kde se aktéři ptají po zodpovědnosti umění ve vztahu k manipulaci s jedincem. Má umělec právo využít lásku a oddanost svého partnera pro realizaci svého záměru? Může zajít tak daleko, že svého partnera nakonec vystaví uprostřed galerie jako vlastní výtvarné dílo, které sám zformoval do výsledného tvaru ?

FISCHER BRNO

"Cestovatelské centrum" cestovní kanceláře Fischer se nalézá na jednom z nejexponovanějších míst brněnského centra - na nároží Zelného trhu a hlavní městské pěší třídy - ulice Masarykovy. Centrum je situováno do dvou podlaží parteru hodnotného velkoměstského domu z přelomu století. Cílem realizace bylo vytvořit nový druh cestovní kanceláře spojený s příjemným posezením v přilehlé kavárně a s možností nákupu firemního oblečení a doplňků na cesty. Všechny takto zamýšlené náplně byly realizovány v rámci podzemního patra, přízemí a prvního patra objektu. Hlavní vstup je umístěn na nároží, v kterém je za posuvnými dveřmi umístěna recepce cestovní kanceláře. Po obou stranách recepcce jsou umístěny prostory kavárny, mající samostatné dva vstupy jak z ulice Masarykovy, tak i ze Zelného trhu. V prostoru vstupu ze Zelného trhu je navíc pro letní měsíce vytvořena možnost úplného otevření interiéru kavárny pomocí odsuvného výkladce. Kavárna je koncipována jako café - bistro s centrálním barovým tělesem, lavicemi obíhajícími zdi a stolky s lehkým sedacím nábytkem. Charakter vybavení a interiéru kavárny je úzce spjat s celkovým image firmy Fischer – čisté funkční detaily při použití skla, kůže a nerez. Po celém obvodě spodní hrany horního poutce výkladce se odvíjí pravidelné světelné linky - „filmový pás se záznamy z dalekých cest“.

FISCHER OSTRAVA (spolu s architektky Urbanem a Švančarem)

Podobně i v Ostravě je centrála firmy Fischer umístěna v historizujícím objektu na jednom z nejpěknějších ostravských náměstí. Patrer domu byl opticky i materiálově oddělen od zbývajících pater domu rekonstruovaných do původní omítky. Průběžné pilíře byly překryty mléčným modrým sklem, které při večerním spodním nasvícení vytvářejí dojem, jako by objekt plaval na vodní ploše.

MUSEUM BOX

Pokladní box brněnského Domu umění je navržen tak, aby splňoval specifické požadavky na variabilitu využití foyeru. Přes denní provoz je box otevřen - části z čirého skla je možno lehce odsunout do stran a aretovat - tím se odkryje pracovní plocha z modrého skla, které je podsvíceno asymetricky umístěnými zářivkovými trubicemi. Po obou stranách pracovní plochy je možné umístit katalogy a muzejní publikace určené k prodeji. Ve večerních hodinách v případě dalšího programu ve foyeru galerie se čiré části zasunou k sobě a uzamknou. Na ploše tak mohou zůstat vystavené publikace. Za boxem jsou umístěny tři paravany s napnutou textilií, určenou k diaprojekci názvů probíhajících výstav.

HOTEL VIKTORIA

Scéna zlínského představení Hotel Viktoria je hotelem bez přední stěny. Jedná se o transparentní krychli, kde veškerý život, veškeré osudy jsou obnaženy, odhaleny a koncentrovány do jednoho místa a prostoru. Postupnou destrukcí spěje i drama na jevišti k závěrečné katastrofě: plynulé přeměně fašismu v bolševismus.

SEMILASSO (společně s architekty Todorovem a Klementem)

Objekt Semilassa je brněnský fenomén. Místo divokých rockových pitek i křehkých prvních tanečních, rozdováděných dechovkových merend i dojemných recitačních akademií. Pojem hluboce zakořeněný v kulturním povědomí většiny Brňanů. Stojí na rozporném, těžko definovatelném místě částečného centra i periferie, čelem k velmi frekventované křižovatce a zády k ztichlé barokní fasádě chrámu Nejsvětější Trojice. Stávající historický objekt byl původně kvalitní historizující eklektickou architekturou z konce 19. století. Jednalo se o zájezdní hostinec s bohatě zdobeným sálem, určeným k pořádání společenských akcí. K objektu náležela i zahrada s tanečním parketem a vzrostlými stromy. V první polovině 19. století se v přilehlém zájezdním hostinci ubytoval na delší čas démon - kníže Hermann von Pückler – Muskau (1785 – 1871), pruský šlechtic, cestovatel a spisovatel, autor cestopisů, užívající v době po svém příjezdu do Brna pseudonym Tulolasso (zcela vyčerpaný) a posléze Semilasso (zpola odpočinutý). Dnešní koktejl z Jamese Bonda a Indiana Jonese. V roce 1836 zde dokončil cestopis Semilasso in Afrika, který se stal naprostým trhákem. Během druhé poloviny 20. století byl objekt postupně přestavován a především devastován. Koncepce naší rekonstrukce vycházela z požadavku vytvořit univerzální prostor umožňující pořádání široké palety kulturních akcí. Vzhledem k nově navržené vazbě na přísálí je možné nový prostor foyeru využívat jak v propojení se sálem, tak i jako samostatné respirium. Přísálí s prostornou galerií je napojeno na balkon, kudy je v letním období umožněn přímý východ na zahradu. Interiér je navržen v okrových valérech javorových dýh a přírodního kamene, spíšského travertinu. Kavárna se skleněnou věží je koncipována jako místo, kde lze vychutnávat ranní kávičky, odpolední rakvičky i večerní literární čtení. Celým projektem se prolíná několik motivů: polotransparentní tušení – skleněná věž s rastrem světelných bodů, a kruhové světlíky ve foyeru mající odezvu v scénografických řešeních představení Hotelu Viktoria a Proměna.

CAFÉ ONYX

Interiér Café Onyx je postaven na světelné oslavě přírodního kamene onyxu. Nažloutlý iránský kámen je umístěn v dlouhých pruzích podél všech stěn kavárny a především jako průčelní stěna tvořící pozadí kvádrů onyxového baru. Podélné pruhy kamene jsou zapuštěny do představených stěn za nimiž jsou umístěny počítačem řízené nepřímé světelné zdroje, umožňující postupnou časovou proměnu světelné atmosféry - od jasně ostře bílé, přes žlutě tlumenou až po jemnou večerní modrou. Ve snaze nekonkurovat světelné koncepci byly ostatní materiály voleny jako jednoduché doplňující barvy s převládající bílou. Na podlaze je položen netmelený římský travertin a masivní bambusové parkety. Barové těleso druhého baru je vyrobeno z bílého nalévaného skla, vlepeného do nerezových hran. Atypicky navržený sedací nábytek a podélné lavice jsou z bílé hovězí kůže v kombinaci s bambusovou dýhou a leštěnými nerezovými profily nožek. Kavárenské stolky jsou opět s deskou z římského travertinu tentokrát leštěnou a zatmelenou. Vstupní portál do kavárny respektoval původní vertikální fasádní otvory. Je kompletně otvíravý a je včetně markýzy navržen z ocelových válcovaných profilů a masivních plechů. Jednotlivé pilíře jsou zvenku obloženy travertinem s intarzovaným svítícím onyxovým nápisem. Součástí kavárny je i salonek s dvanácti místy s křesílký z imitace zebří kůže a s eliptickým závěsem s výtvarným potiskem.

BAR KRÁSNA VYHLÍDKA

V baru Krásná vyhlídka v Havířově byly použity počítačem řízené nepřímé světelné zdroje umožňující měnit celkovou atmosféru baru dle momentálních požadavků. Stěny jsou vytvořeny ocelovými oblouky s mléčnými plexisklovými deskami, sloupy jsou obloženy modrým sklem upevněným na ocelové konstrukci.

DIDO A AENEAS

Vysoké, pohyblivé, polopropustné stěny vytvářejí pozadí i popředí pro děj barokní opery realizované v plzeňské opeře. Za tkaninou prosvětlenou rastrem světelných bodů se zjevují antičtí hrdinové. Vše nakonec pohlčí ze země se vynořivší bohové a jejich nekonečně věčný řád.

Výrazná práce se světlem, stejně jako u scénografických realizací často řízeného počítačem, vytváří jednu z dalších rovin možností vnímání prostoru. Skryté světelné zdroje v Café Onyx, Café Blau a baru Krásná vyhlídka jsou schopny měnit atmosféry dle přání obsluhy, dle zvolené hudby i dle přání zákazníků.

Vnímání sevřených jasně definovaných tvarů jako konečně doslovenou situaci, vyřčené „poslední slovo“ obsahující definici celého projektu – to jsou rodinné domy v Mokré Hoře a Moravských Knínicích a scény představení Dům hluchého, Tvar věcí.

Pohyblivé stěny o různé světelné propustnosti a barevnosti umožňují variabilní využití řešených prostorů a vytvářejí nové prostorové zážitky - České centrum v Bratislavě, výstava Židovská Morava a představení barokní opery Marné tážení nebes.

Seriálové zmnožení a hypnotické opakování jednoho motivu umožní monumentalizující vnímání výsledného celku – je tomu tak u fasády obchodního domu Humanic, u fasády obchodně administrativního centra Berit i u scény k představením Nože v slepicích a Ignorant a šialenec

Klidný rastr okenních otvorů na fasádách použitý v projektu budovy Dopravního podniku a při rekonstrukci Zdravotní pojišťovny se odráží v světelném „čtvercovém“ designu opery Dalibor v pražském Národním divadle.

Motivy polopropustné skleněné věže na brněnském kulturním centru Semilasso a kruhové otvory světlíků v respiriu jsou inspirací mléčných akvarijních stěn s plujícími rybami v pražském představení Táňa, Táňa a v stropě bytu v Kafkově Proměně.

Texty použité na svítících stěnách Café Blau, na dveřích Kabinetu mužů a ve scéně představení Zvláštní žena obohacují vnímání interiéru od další vrstvy – interiér je interpretován nikoliv pouze pomocí materiálů, detailů, proporcí, barev ale i díky další v tomto případě literární vrstvě.

Lze tedy nalézt společnou linii dotyku, kdy se architektura stává scénografií? Kdy je používáno podobných výrazových prostředků jako při vytváření divadelních scén? Kdy vstupuje do efemérního světa dojmů a pocitů?

Domnívám se, že tento moment nastává v okamžiku, kdy tvorba architekta překračuje křehkou hranici mezi technickou erudicí a jeho uměleckou schopností. Je to úzká lávka, po které balancující snad vkládáme do našich staveb další rozměr interpretace, snad poezie. Možná však jde jen o „Marné tážení nebes“.

Tomáš Rusín

Veškeré architektonické práce byly vypracovány v autorské spolupráci s ing.arch. Ivanem Wahlou

ABSTRACT

Desire for a story, for scenic unsettledness in time. Desire for poetry interpreted by a house, for the story of the house, revealing itself to the viewer gradually, according to the time, season, materials, light, ageing etc. In our realizations, I try to question these ephemeral things – interaction between stage design and architecture and vice versa. I try to search, and perhaps find, the exciting thin borderline, behind which architecture enters the realm of theatrical ephemerality.

The significant use of light is one of the levels of space perception. The light is often (similarly to the stage design realizations) controlled by a computer program. In Café Onyx, Café Blau and Beautiful View Bar, hidden lights can change the atmosphere and mood of the place, following the demands of the crew or the customers, emphasising music playing in the bar etc.

Detached houses in Mokrý Hora, Moravské Knínice and stage designs for performances *Dům hluchého* (Quinta del Sordo) and *The Shape of Things* represent another level of perception. Compact, strictly defined shapes seem to be the “final answer”, defining the whole project. In Czech Centre in Bratislava, exhibition *Jewish Moravia* and a sino-baroque performance *Questioning Heaven in Despair*, movable walls of various light permeability and colour make the space flexible by changing their positions.

Facades of Humanic shopping centre and Berit administration centre, as well as stage designs for performances *Knives in Hens* and *The Ignorant and the Insane* are using serial and almost hypnotic repetition of a single motive, achieving monumental experience when viewed as a whole.

The „square“ lightening stage design of the opera performance *Dalibor* in Prague National Theatre is reflected in the calm window raster used on the facades of the Brno City Transport Company building and the reconstruction of Health Insurance Company building.

Motives of semi-permeable glass tower and round skylights in lobby of Semilasso Cultural Centre were inspired by opal glass aquarium walls with swimming fish in performances *Tanja, Tanja* and a ceiling design in *Metamorphosis* by Kafka.

The text and letters used the interior of Café Blau, door in *Kabinet Múz* and in performance *Strange Woman* add another layer of perception – apart from materials, colours, proportions and details, there is also a literal view of interpretation.

Is it possible to find a touching point between architecture and stage design? Where is the line, when architecture starts to use similar means of expression as stage design? At which point does architecture enter the ephemeral world of impressions and feelings?

I presume it is in the moment, when the architect's creation goes beyond the fragile borderline between his technical erudition and his artistic abilities. Balancing on this narrow “footbridge” we hope to put into our projects another dimension of interpretation, perhaps poetry. But maybe it is just “*Questioning Heaven in Despair*”.